

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.10.2011, sp. zn. 8 Tdo 1296/2011, ECLI:CZ:NS:2011:8.TDO.1296.2011.1

Číslo: 18/2013

Právní věta: U pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku je třeba posuzovat splnění zákonných předpokladů pro dobrovolné upuštění od přípravy podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku ve vztahu ke každému dílčímu útoku samostatně. Proto je možné upustit od přípravy k trestnému činu jen u některého z dílčích útoků, kdežto u jiných tomu tak být nemusí. Odstraněním nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy k zvláště závažnému zločinu, se ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku rozumí v případě pokračování v trestném činu dobrovolné odstranění konkrétního nebezpečí hrozícího z jednotlivého dílčího útoku, u něhož tím zaniká trestní odpovědnost. Není však již třeba, aby pachatel odstranil ze svého dosahu vše, co vytvářelo možnost spáchat jiný trestný čin, např. aby se zbavil všech prostředků nebo nástrojů, které byly určeny ke spáchání zvláště závažného zločinu, od něhož dobrovolně upustil za podmínek § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, a které by mohly sloužit k provedení jiného činu za jiných časových a dalších okolností.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2011

Spisová značka: 8 Tdo 1296/2011

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dobrovolné upuštění od přípravy, Pokračování v trestném činu

Předpisy: § 116 tr. zákoníku
§ 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněného P. H. a mladistvého M. B. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci, soudu pro mládež, ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, pod sp. zn. 2 Tm 6/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 2 Tm 6/2010, byl mladistvý M. B. uznán vinným proviněním loupeže dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, dílem ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1, odst.

2 písm. c) tr. zákoníku, jako spolupachatel podle § 23 tr. zákoníku, a obviněný P. H. zvláště závažným zločinem loupeže dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, dílem ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jako spolupachatel podle § 23 tr. zákoníku, kterých se podle skutkových zjištění dopustili tím, že

1) dne 8. 3. 2010 P. H., vystupující pod jménem T. B., ve V. n. M., po předchozí dohodě s mladistvým M. B. zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobního automobilu zn. BMW X6 za částku 900 000 Kč, aniž by ve skutečnosti vozidlo vlastnil, a když na základě inzerátu projevil zájem o koupi vozidla Ing. A. M., bytem P. - D. J., pod smyšlenou záminkou prodeje tohoto vozidla, vylákal poškozeného prostřednictvím mobilního telefonu dne 11. 3. 2010 z P. do obce S., okres H.; když poškozený kolem 19.26 hodin přijel společně s manželkou a nezletilým synem svým vozidlem Renault Laguna a zastavil před obcí S., tak mladistvý M. B., vybaven elektrickým paralizérem, přistoupil k vozidlu ze strany spolujezdce a obviněný P. H., vybaven plynovou pistolí zn. EKOL cal. 9 mm, přistoupil ze strany řidiče, a v úmyslu zmocnit se částky 900 000 Kč, kterou měl poškozený ve vozidle, mu obviněný P. H. přes stažené okénko přiložil pistoli ke krku; poškozený na tuto situaci zareagoval tak, že přidal plyn a z místa ujel,

2) ve dnech 14. 3. 2010 až 17. 3. 2010 obviněný P. H. pod smyšlenými jmény M. F. a J. S., po předchozí domluvě s mladistvým M. B. a již zemřelým M. K., zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobních automobilů zn. Audi Q7 za částku 920 000 Kč, Audi A8 za částku 1 000 000 Kč a BMW X6 za částku 960 000 Kč, a to se záměrem zájemce o koupi vozidla telefonicky dne 23. 3. 2010 vylákat na určené místo pod smyšlenou záminkou prodeje motorového vozidla, a úmyslu pod pohrůžkou použití plynové pistole, elektrického paralizéru a nože se zmocnit finanční hotovosti zájemců o koupi vozidla v částkách odpovídajících kupní ceně vozidla, a poté, co muž vystupující pod jménem N., který projevil zájem o koupi vozidla Audi Q7, kontaktoval telefonicky obviněného P. H., byla dohodnuta schůzka na den 23. 3. 2010 do obce U. O., do které obviněný P. H. tohoto zájemce telefonicky naváděl, přičemž byl vybaven na schůzku plynovou pistolí EKOL cal. 9 mm, mladistvý M. B. byl vybaven elektrickým paralizérem a M. K. úpletovou kuklou a nožem, na místě však zjistili technickou závadu na elektrickém paralizéru, a proto k přepadení nedošlo, a obviněný P. H. po dohodě s mladistvým M. B. a M. K., i když zaregistrovali příjezd kupujícího ke sjednanému místu, z místa odjeli.

Za toto provinění byl mladistvý odsouzen podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 31 odst. 1 z. s. m. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 84 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků za současného vyslovení dohledu nad ním. Obviněný P. H. byl odsouzen podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 58 odst. 5 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem. Dále mu byl podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku uložen trest propadnutí věcí konkretizovaných v rozsudku.

Vrchní soud v Olomouci, soud pro mládež, rozsudkem ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, jako soud odvolací rozhodl o odvoláních, která proti shora uvedenému rozsudku podali obviněný P. H. a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně proti výroku o uloženém trestu v neprospěch obviněného P. H. tak, že

I. podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), odst. 2 tr. ř. a ve vztahu k mladistvému M. B. také podle § 261 tr. ř. z podnětu odvolání obviněného P. H. a státního zástupce napadený rozsudek částečně zrušil ohledně obviněného P. H. a mladistvého M. B. ve výroku o vině ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem 2) výroku a ve výroku o uložených trestech,

II. podle § 259 odst. 3 tr. ř. ohledně zrušené části nově rozhodl tak, že mladistvého M. B. a

obviněného P. H. zprostil podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 6. 8. 2010, sp. zn. 3 KZV 17/2010, z činu pod bodem 2) popsaného tak, že ve dnech 14. 3. 2010 až 17. 3. 2010 obviněný P. H. pod smyšlenými jmény M. F. a J. S. po předchozí domluvě s mladistvým M. B. a již zemřelým M. K. zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobních automobilů zn. Audi Q7 za částku 920 000 Kč, Audi A8 za částku 1 000 000 Kč a BMW X6 za částku 960 000 Kč, a to se záměrem zájemce o koupi vozidla telefonicky dne 23. 3. 2010 vylákat na určené místo pod smyšlenou záminkou prodeje motorového vozidla, v úmyslu pod pohrůžkou použití plynové pistole, elektrického paralyzéry a nože se zmocnit finanční hotovosti zájemců o koupi vozidla v částkách odpovídajících kupní ceně vozidla, a poté, co muž vystupující pod jménem N., který projevil zájem o koupi vozidla Audi Q7, kontaktoval telefonicky obviněného P. H., byla dohodnuta schůzka na den 23. 3. 2010 do obce U. O., do které obviněný P. H. tohoto zájemce telefonicky naváděl, přičemž byl vybaven na schůzku plynovou pistolí EKOL cal. 9 mm, mladistvý M. B. byl vybaven elektrickým paralyzérem, M. K. úpletovou kuklou a nožem, na místě však zjistili technickou závadu na elektrickém paralyzéru, proto k přepadení nedošlo, obviněný P. H. po dohodě s mladistvým M. B. a M. K., i když zaregistrovali příjezd kupujícího ke sjednanému místu, z místa odjeli, přičemž obviněný P. H. ihned sjednal na týž večer schůzku s dalším zájemcem o koupi fiktivního vozidla – M. Š., která však již nebyla realizována, protože obvinění byli téhož dne zadrženi Policií České republiky, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Při nezměněném výroku o vině ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem 1) výroku napadeného rozsudku byli oba obvinění nově odsouzeni tak, že mladistvému M. B. bylo uloženo podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 31 odst. 1 z. s. m. trestní opatření odnětí svobody na jeden rok a šest měsíců, jehož výkon byl podle § 84 tr. zákoníku a § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let za současného vyslovení dohledu nad ním. Obviněný P. H. byl podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku mu byl uložena trest propadnutí věcí konkretizovaných v rozsudku.

Nejvyšší státní zástupce podal proti zprošťující části shora uvedeného rozsudku odvolacího soudu dovolání. Odkázal v něm na důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení podmínek zániku trestní odpovědnosti za přípravu k zvláště závažnému zločinu. Poté, co dovolatel shrnul průběh trestního řízení, s poukazem na odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu zdůraznil, že odvolací soud se neshodl se soudem prvního stupně v tom, že pravou příčinou, proč se obvinění o plánované jednání ani nepokusili, nebyla nefunkčnost paralyzéry (jak konstatoval soud prvního stupně), která přistoupila k rozhodné skutečnosti pouze podružně, ale že upouštění od pokračování přípravy loupežného přepadení vycházelo ze samotné vůle pachatelů. Závada na paralyzéru, s ohledem na možnost použití dalších připravených zbraní, v realizaci původního záměru pachatelům nebránila, protože v době, kdy se obvinění dohodli, že nebudou v dalším protiprávním jednání pokračovat, a společně opustili místo plánované schůzky, nehrozilo již reálně poškozenému z jejich strany žádné nebezpečí. Odvolací soud tak dovodil splnění jak podmínky zániku trestní odpovědnosti za přípravu spočívající v dobrovolném upuštění od dalšího jednání směřujícího ke spáchání zvláště závažného úmyslného trestného činu, tak i odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy (§ 20 odst. 3 tr. zákoníku). Dovatel se s těmito závěry odvolacího soudu neztotožnil a ve smyslu dikce § 20 odst. 3 tr. zákoníku konstatoval, že k závěru o dobrovolnosti upuštění od dalšího jednání nepostačují zjištění vylíčená v napadeném rozsudku odvolacím soudem (strana 12 jeho odůvodnění), podle kterých šlo v podstatě u obviněných o „pocity strachu z realizace přepadení“. Odvolací soud se nezabýval tím, co bylo důvodem strachu obviněných, tj. zda šlo pouze o obecnou a konkrétními okolnostmi nepodloženou obavu z odhalení a trestněprávních následků z jejich jednání, nebo zda obvinění na podkladě konkrétních okolností na místě činu pojali obavu, že

dokonání trestného činu podle původního plánu není možné, nebo zda jednali pod vlivem obavy, že jejich činnost je již zjištěna nebo dokonce monitorována orgány Policie České republiky. Podle dovolatele byly v této souvislosti přehlédnuty některé části výpovědí obviněných u hlavního líčení, na které odvolací soud odkázal a které zřejmě považoval za věrohodné, z nichž vyplývá, že obvinění na základě pohybů motorových vozidel zn. Nissan a VW Transporter v blízkosti zamýšleného činu pojali obavu, že by se na ně mohlo přijít, že byli sledováni a dokonce odposloucháváni. Nefunkčnost paralyzérů, i když objektivně sama o sobě dokonání činu nevylučovala, nepochybně komplikovala realizaci původního plánu obviněných a měla vliv na jejich subjektivní představu o možnosti činu realizovat. I z úvah odvolacího soudu vyplývá, že právě tato okolnost byla důvodem, proč obvinění začali svoje původní plány přehodnocovat. Ze skutkových zjištění navíc vyplývá, že obvinění na místě zamýšleného loupežného přepadení u obce U. O. dokonce zkoušeli účinnost paralyzérů sami na sobě a zřejmě právě této zbrani přikládali pro realizaci svého plánu zásadní význam. Závěr odvolacího soudu, že obvinění od dokonání činu dobrovolně upustili, byl přinejmenším předčasný. Dovolatel se neztotožnil ani se závěrem odvolacího soudu o splnění druhé podmínky stanovené v § 20 odst. 3 tr. zákoníku spočívající v odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. V některých případech sice postačuje k odstranění nebezpečí vzešlého z přípravy samotné upuštění od dalšího jednání, neplatí to však v této věci. Jednání obviněných bylo nepochybně spácháno za podmínek pokračování ve smyslu § 116 tr. zákoníku; v případě pokračujícího trestného činu je třeba za nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem vzešlé z vykonané přípravy považovat též nebezpečí, že pachatel, který upustil od spáchání jednotlivého konkrétního útoku, využije podmínek vytvořených přípravou ke spáchání útoku dalšího. Byť obvinění nedokonali loupežné přepadení poškozeného N. a z místa činu odjeli, zaniklo tím pouze nebezpečí hrozící tomuto poškozenému, neboť inzerát na prodej motorových vozidel byl stále umístěn na internetovém portálu. Obviněný P. H. prakticky ve stejnou dobu, kdy probíhalo jednání vůči poškozenému, a dokonce i po jeho ukončení, udržoval telefonický kontakt s dalším potencionálním zájemcem o koupi motorového vozidla M. Š., a o této komunikaci věděl i mladistvý S. M. Š. nebyla dohodnuta schůzka, na kterou by měl přijít s penězi, neboť tento trval na předchozí prohlídce vozidla, nicméně pokračující komunikace s tímto potenciálním poškozeným svědčí o tom, že minimálně ze strany obviněného P. H. nešlo o trvalé upuštění od páčání dalších útoků zvláště závažného zločinu loupeže. O úplném odstranění nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem by bylo možno hovořit až po učinění dalšího opatření spočívajícího v odstranění předmětného inzerátu z webových stránek. Odvolací soud tak podle dovolatele pochybil, pokud dospěl k závěru, že trestnost přípravného jednání popsánoho původně pod bodem 2) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně zanikla podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku.

Nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil v celém rozsahu rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, soudu pro mládež, ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, a dále aby zrušil i případná rozhodnutí na zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Prostřednictvím obhájců se k dovolání písemně vyjádřili mladistvý M. B. i obviněný P. H. Shodně dovolání označili za nedůvodné, neboť závěry odvolacího soudu považovali ve vztahu ke svým výpovědím za správné. Oba obvinění navrhli, aby Nejvyšší soud dovolání nevyhověl a aby ho podle § 265j tr. ř. zamítl.

Když Nejvyšší soud jako soud dovolací posoudil, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, shledal, že když dovolatel vytýkal, že nebyly splněny podmínky § 20 odst. 3 tr. zákoníku o zániku trestní odpovědnosti, jde o dovolání podané v souladu s označeným důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Tato výhrada má hmotně právní povahu, jak předpokládá označený dovolací

důvod, jenž záleží v tom, že dovolání směřuje na rozhodnutí, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Nejvyšší soud proto dále zkoumal, zda je toto dovolání opodstatněné.

Podle obsahu podaného dovolání dovolatel vytýkal jedinou nesprávnost napadeného rozhodnutí, a to že nebyly splněny podmínky pro použití § 20 odst. 3 tr. zákoníku o dobrovolném upuštění od přípravy zvlášť závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Proto je vhodné připomenout, že ve smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku trestní odpovědnost za přípravu k zvlášť závažnému zločinu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu a buď odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy (a/), nebo učinil o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému (b/).

Z uvedené dikce je patrné, že ustanovení § 20 odst. 3 tr. zákoníku, které zde dává přednost odstranění nebezpečí, které z přípravy vzniklo, před potrestáním pachatele za dokonání zvlášť závažný zločin, zánik trestní odpovědnosti umožňuje tehdy, pokud pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání a buď odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo učinil o přípravě oznámení za stavu, kdy nebezpečí, které vzniklo z přípravy, mohlo být ještě odstraněno. Každá z podmínek uvedených pod písmenem a) nebo b) § 20 odst. 3 tr. zákoníku tak může být naplněna samostatně.

S ohledem na skutečnosti, o něž se v projednávané věci jedná, je zřejmé, že odvolací soud shledal podmínky pro upuštění od přípravy k okolnosti vymezené v § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

Dobrovolnost upuštění je dána jen tehdy, jestliže pachatel ví, že mu nic nebrání dokončit trestnou činnost, ani mu nehrozí žádné nebezpečí, tedy předpokládá, že jeho zvlášť závažný zločin je uskutečnitelný (a to třeba i mylně), a přesto se rozhodne od dokonání upustit a odstranit nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy, nebo učinit o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem, mohlo být ještě odstraněno. Pachatel musí tedy jednat s vědomím možnosti čin dokonat v souladu se svými představami a sám z vlastní vůle se rozhodne upustit od dalšího jednání směřujícího k dokonání činu. Dobrovolnost upuštění není vyloučena, obává-li se pachatel odpovědnosti za své jednání a uložení trestu, a jde přitom o obavu konkrétně nepodloženou, nebo sice i podloženou, ale nikoli činností orgánů činných v trestním řízení anebo jiné osoby, která jeho přípravné jednání odhalila (přistihla ho při přípravě apod.). Pouhá obava pachatele z odhalení, která vyplývá z jeho vědomí, že páchá přípravu k zvlášť závažnému zločinu, nevylučuje dobrovolnost, jestliže pachatel upustil od dalšího jednání pouze z vlastního rozhodnutí (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až § 139. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 229, 230).

Je tedy zřejmé, že dobrovolnost musí vyplývat jen z duševních pohnutek pachatele, aniž by na to mělo vliv, že byl čin prozrazen, hrozilo odhalení a následné trestní stíhání anebo vznikly objektivní potíže, pro které nebylo možné čin dokonat. Proto o dobrovolné upuštění od dokonání zvlášť závažného zločinu ve smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku nepůjde, když např. byl pachatel při přípravě zvlášť závažného zločinu přistižen a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení (srov. rozhodnutí č. 21/1972-II. Sb. rozh. tr.), nebo upustil od dalšího jednání pod vlivem překážky, kterou nemohl překonat, nebo pachateli zabránila třetí osoba v rozvíjení trestné činnosti, popř. se ocitl v situaci, která mu nedává žádnou naději na úspěch (srov. rozhodnutí č. 5/1951 Sb. rozh. tr.). V daných souvislostech totiž dobrovolnost vyžaduje, aby pachatel ustoupil od další činnosti směřující k dokonání činu z vlastního podnětu, přičemž toto ustoupení musí být trvalé (viz Bulletin Nejvyššího soudu č. 1, ročník 1986, judikát č. 10). Dále nejde o dobrovolné upuštění od přípravy k zvlášť

závažnému zločinu podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku, jestliže pachatel uskutečnění svého záměru toliko odložil na pozdější dobu (srov. rozhodnutí č. 52/1970 Sb. rozh. tr.). Ustoupení od dokonání činu musí být trvalé a nemůže se jednat jen o přerušení jednání s tím, že v něm pachatel bude pokračovat za příznivějších okolností.

Z uvedených důvodů je nutné v každém konkrétním případě zjistit, nejen zda se pachatel domníval, že tu vůbec byla nějaká překážka, popř. obava z odhalení na základě činnosti orgánů činných v trestním řízení nebo i jednání dalších osob bránící mu v možnosti čin uskutečnit, ale navíc též to, zda její vliv na pachatele byl takový, že vylučoval dobrovolnost ve shora uvedeném smyslu.

Okolností, která musí být u zániku trestní odpovědnosti podle § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku vedle dobrovolnosti současně dána, je odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. U této podmínky je její naplnění závislé na charakteru zvláště závažného zločinu, k němuž příprava směřuje. U některých deliktů nebezpečí zaniká již upuštěním od další činnosti a odstranění nebezpečí spočívá v tom, že pachatel jen ustane v dalším konání směřujícím k dokonání. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání zvláště závažného zločinu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Míru aktivního zásahu pachatele k odstranění nebezpečí je nutné posuzovat individuálně s ohledem na okolnosti a na poměry pachatele, a zkoumat, zda pachatel učinil vše potřebné k tomu, aby k odvrácení nebezpečí skutečně došlo. Je proto třeba zjistit, zda to, co pachatel učinil, za daných okolností postačovalo k odstranění následku, a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému trestním zákoníkem (srov. rozhodnutí č. 27/1987 Sb. rozh. tr.).

V projednávané trestní věci o použití ustanovení § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku rozhodl až odvolací soud, který (na rozdíl od soudu prvního stupně, jenž pachatele uznal trestně odpovědnými uvedenou přípravou), podrobněji posoudil všechny okolnosti, za nichž se čin odvíjel, a usoudil (strana 11 odůvodnění napadeného rozsudku), že skutečnou příčinou, proč pachatelé nakonec upustili od dalšího jednání, tedy od osobního setkání s mužem vystupujícím pod jménem N. a jeho loupežného přepadení, nebyla nefunkčnost paralyzérů, ale vlastní rozhodnutí pachatelů, kteří dostali strach a nechtěli v dalším trestném jednání pokračovat. Odvolací soud pro tento závěr vycházel z výpovědí spolupachatelů, podle nichž, když odcházeli od svého přeparkovaného vozu k místu schůzky a byt věděli, že paralyzér nefunguje, o celé věci znovu rozmlouvali. Jako první se se strachem a nechutí celý plán do jeho výsledného konce provést svěřil mladistvý a poté, co se o tom chvíli dohadoval s obviněným P. H., i tento nakonec dospěl k závěru, že svůj plán s poškozeným N. nebudou realizovat. Upuštění od pokračování přípravy loupežného přepadení bylo tedy rozhodnutím samotné vůle obviněných a k ní pouze podružně přistoupila závada na paralyzérů. V době, kdy se obvinění dohodli, že nebudou v dalším protiprávním jednání vůči poškozenému N. pokračovat, a společně opustili místo plánované schůzky, již ze strany obviněných nehrozilo tomuto poškozenému reálné nebezpečí. Tímto reálným nebezpečím nemohlo být, jak namítal státní zástupce, neodstranění inzerátu z příslušné webové stránky, když samotná existence inzerátu neznamenal reálné nebezpečí z loupežného přepadení. Nehrozilo zde ani jiné bezprostřední nebezpečí, např. ve formě pasti na řidiče na příjezdové cestě, která by mu mohla zabránit bezpečně odjet z daného místa.

Tyto závěry odvolacího soudu dovolatel nepovažuje za dostatečné, neboť má za to, že důvodem strachu u obviněných mohla být jednak obava z odhalení v důsledku odposlouchávání nebo sledování, jednak jakákoli nefunkčnost paralyzérů, která podstatně dokonání činu komplikovala.

K těmto výhradám považuje Nejvyšší soud za podstatné uvést, že je z odůvodnění napadeného rozhodnutí zřejmé, že odvolací soud pro své závěry vycházel z doznání obviněných, kteří se, až na drobnosti v popisu události, shodli (srov. výpovědi obviněného P. H. a mladistvého na č. l. 593 až 611 a již zemřelého obviněného M. K. na č. l. 387 až 391). Z těchto výpovědí neplyne, že by důvodem strachu u obviněných byla přímo vyslovená obava z toho, že jsou sledováni nebo odposloucháváni. Z

výpovědi obviněného M. K. se podává, že „...obviněného P. H. napadlo vyzkoušet paralyzér sám na sobě, ale nic mu to neudělalo, jen brnění. Oni dostali strach, co bude...pak přijel ten kupec, říkal po telefonu, že je u hospody, ...když tam žádné auto nebylo, tak jsme dostali strach....“.

Obviněný P. H. v zásadě tuto skutečnost popsal tak, že schopnost paralyzérou zkoušeli v době, než se ozval přijíždějící poškozený. Když už věděli, že paralyzér nefunguje, přemístili se s autem k místu, kde mělo k setkání dojít. Pak opět telefonoval poškozený, jehož obviněný navigoval, kam má jet. Mezitím si s ostatními obvinění upřesňovali své úlohy. Když šli s mladistvým po polní cestě k autu, tak řekl, že „je to blbost, že to nevyjde, začali se dohadovat a zjistili, že je to špatná věc, že by to neměli dělat. Mladistvý s tím souhlasil a společně to šli oznámit M. K. Ten hned jejich rozhodnutí nepřijal, nejdříve jim řekl, že jsou srabi, a chtěl to udělat sám. V této fázi znovu volal poškozený, který byl na místě, ale nenašel je, aby mu určili místo, kam má jet. Obviněnému M. K. s konečnou platností oba řekli, že do toho nejdu a že jdou domů. Nakonec se rozhodl i M. K., že záměr nebude realizovat, neboť se objevilo vozidlo, které připomínalo auto, v jakém měl být poškozený, jenž to ale nebyl.“

Z výpovědi mladistvého se podává, že když zjistili, že nefunguje paralyzér, který měl mít u sebe při loupežném přepadení, dostal místo paralyzérou nůž, ale poté dostal strach, stejně jako obviněný P. H., a proto od jednání upustili. Řekl, že „do toho nejde“, avšak M. K. trval na tom, aby „to udělali“. Mladistvý však čin spáchat nechtěl a nakonec to nechtěl ani obviněný P. H. Tyto skutečnosti si sdělili za situace, kdy již měli rozděleny úkoly a obhlédli si místo, kde čin provedou. Pak se ale rozhodli, že „do toho nepůjdou“. Jeli domů a souhlasil s tím nakonec i obviněný M. K., který také odjel.

Tyto výpovědi obviněných korespondují i s tím, jak popsali vývoj události v přípravném řízení, kde mladistvý uvedl, že se rozhodl „že do toho nejde a M. řekl, že do toho s P. sám nepůjde“ (č. l. 370, 395). Obviněný P. H. uvedl, „když jsme zjistili, že to neparalyzuje, že by mohli zavolat policii a že máme auto 2 km daleko, tak jsme se rozhodli odejít k autu a hned jsme ho přeparkovali blíže k domu v K....po cestě jsme se bavili, že to asi nevyjde, že máme strach a že M. do toho se mnou nepůjde...pak jsme přišli zpět za M. K. a řekli mu, že do toho nejdemo...“ (č. l. 381).

Takto podrobně konstatované obsahy výpovědí obviněných umožňují posoudit všechny rozhodné skutečnosti významné z hlediska namítané otázky a rovněž uvážit výhrady dovolatele, který vytýkal, že nebylo dostatečně objasněno, jakými skutečnostmi byli obvinění vedeni pro rozhodnutí od provedení činu ustoupit. Jak se v popsáních výpovědích podává, kromě paralyzérou, jenž nebyl funkční, nenastala žádná jiná objektivní skutečnost, která by odporovala závěru odvolacího soudu o tom, že rozhodnutí obviněných dobrovolně od činu odstoupit nebylo motivováno žádnou další podstatnou nebo významnou okolností, která by se podílela na důvodu, proč obvinění v činu nepokračovali.

Nejvyšší soud shledal v souladu s odvolacím soudem, že obvinění od svého záměru odstupovali postupně, sami se navzájem přesvědčovali v obavách o tom, že čin nemusí vyjít. Jejich obava tedy zřejmě pramenila právě z toho, že čin, o němž věděli, že není správný, bude odhalen. Kromě tohoto jejich vnitřního pocitu nebo stavu však nebyla objektivně prokázána žádná konkrétní skutečnost, jak ji v dovolání předpokládal či nastínil nejvyšší státní zástupce, která obviněné ke změně původního rozhodnutí vedla.

Nejvyšší soud navíc ke znaku dobrovolnosti podotýká, že je nutné pozitivně ve vztahu k pachatelům hodnotit i to, že si svůj čin rozmysleli v době, když již k tomu, aby jej realizovali, měli velice blízko, neboť poškozený byl téměř na místě předpokládaného činu, k němuž ho navigovali. Oni sami byli ozbrojeni, dokonce i obviněný M. K. měl konkrétně určené své stanoviště a roli, v níž měl v rámci sjednaných podmínek postupovat. Rozhodné je i to, že ať už první impuls o neuskutečnění činu vzešel od obviněného P. H., nebo od mladistvého (oba si tuto zásluhu přivlastňují), je nepochybné, že jejich

společné rozhodnutí odjet domů a v činu nepokračovat vedlo ke stejnému závěru i obviněného M. K., který byl posledním, kdo se rozhodl od záměru ustoupit, a učinil tak jen v důsledku přesvědčivosti a pevného rozhodnutí obou spolupachatelů.

Na základě všech těchto úvah Nejvyšší soud přisvědčil závěru odvolacího soudu o naplnění znaku dobrovolnosti ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jenž učinil v napadeném rozsudku odvolací soud, když výhrady dovolatele v této souvislosti nepovažoval za důvodné.

Dovolatel nesouhlasil se splněním podmínek pro upuštění od přípravy též proto, že (s odkazem na ustanovení § 116 tr. zákoníku o pokračujícím deliktu) obvinění z internetové sítě neodstranili inzerát, jehož prostřednictvím lákali potencionální poškozené. K tomu lze připomenout, že na tuto skutečnost reagoval odvolací soud (viz strana 12 rozsudku) tak, že samotná existence tohoto inzerátu neznamenal nebezpečí loupežného přepadení, a to ani se zřetelem na již plánovanou schůzku s dalším zájemcem o vozidlo M. Š. Odvolací soud přihlédl k obhajobě obviněného P. H., že v nejbližší době schůzku odvolal, protože bylo patrné, že tento zájemce si jde vozidlo jen obhlédnout, nešlo o koupi, a proto zájemce neměl u sebe peníze, o něž by mohl být důvod ho oloupit.

Předmětná námitka se týká toho, zda došlo k odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. Nejvyšší soud připomněl, že hrozící nebezpečí se posuzuje s ohledem na konkrétní jednání, které, pokud by k dobrovolnému upuštění nedošlo, skutečně hrozilo nebo nastalo. Je proto nutné zkoumat vždy ty konkrétní zájmy, které jednáním, jímž pachatel směřoval k dokonání svého jednání, byly ohroženy. Porušením nebo ohrožením zájmu chráněného trestním zákoníkem se rozumí následek jako jeden ze znaků objektivní stránky trestného činu. Toto porušení nebo ohrožení je způsobeno jednáním, které charakterizuje trestný čin. V případě trestného činu loupeže je chráněno více objektů, neboť se jím chrání jednak osobní svoboda, jednak i majetek.

Z tohoto důvodu je nutné při úvahách podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku zkoumat vždy splnění podmínek tohoto ustanovení z hlediska konkrétního činu, o nějž se jedná, a následků, tedy zájmů chráněných trestním zákoníkem, které jsou takovým jednáním ohroženy. Zánik trestní odpovědnosti z důvodu upuštění od přípravy ve smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku lze připustit i pro jednotlivé dílčí útoky jinak spojené v rámci pokračujícího trestného činu (§ 116 tr. zákoníku), u něhož v případě jiných dílčích útoků podmínky pro upuštění nebyly dány (jako je tomu v projednávané věci, kde se na čin pod bodem 1/ upuštění od přípravy nevztahovalo). Pro tento závěr svědčí podmínky pro pokračování, jak jsou vymezeny v ustanovení § 116 tr. zákoníku, jímž se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou časovou souvislostí a souvislostí v předmětu útoku.

U pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku je třeba posuzovat splnění zákonných předpokladů pro dobrovolné upuštění od přípravy podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku ve vztahu ke každému dílčímu útoku samostatně. Proto je možné upustit od přípravy k trestnému činu jen u některého z dílčích útoků, kdežto u jiných tomu tak být nemusí.

Vedle těchto závěrů je nutné zdůraznit, že upuštění od přípravy se musí vztahovat ke konkrétnímu zvlášť závažnému zločinu, tj. k určitým znakům konkrétní skutkové podstaty a jí konkrétně chráněnému zájmu. Proto stačí, aby bylo odstraněno nebezpečí, které vzniklo konkrétnímu, individuálnímu zájmu a jež vyplynulo právě z přípravy, a to nejen s ohledem na jednoho ze spolupachatelů, ale ohledně všech pachatelů, neboť se požaduje, aby vůbec nenastaly důsledky takového konkrétního zvlášť závažného zločinu (viz rozhodnutí č. 52/1970 Sb. rozh. tr.).

Pro uplatnění trestní neodpovědnosti pachatele při upuštění od přípravy za podmínky odstranění

hrozícího nebezpečí ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku jde o odstranění konkrétně hrozícího nebezpečí plynoucího ze zvlášť závažného zločinu, protože jde o to, aby pachatel dobrovolně zajistil, že nehrozí nebezpečí vzniklé zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy, a tedy že již nedojde k následkům, které by jinak, pokud by nebylo od přípravy upuštěno, došlo. S ohledem na okolnosti případu tudíž není nezbytné, aby pachatel, který dobrovolně odstranil nebezpečí hrozící konkrétnímu zájmu chráněnému trestním zákoníkem, ze svého dosahu odstranil vše, co vytvářelo obecnou možnost spáchat jiný trestný čin, např. aby se zbavil všech prostředků nebo nástrojů, které by mohly sloužit k provedení jiného činu za jiných časových a dalších okolností. Proto i zde platí, „že když se někdo připravuje k trestnému činu opatřením si smrtícího nástroje, avšak dobrovolně upustí od dalšího jednání směřujícího k usmrcení, pak není překážkou zániku trestnosti, jestliže opatřený prostředek (jed) nezneškodní, třebaže to umožní způsobení škodlivého následku jiné osobě. Stejně jestliže ten, kdo spáchá pokus vraždy střelnou zbraní a dobrovolně upustí od dalšího jednání (zbraň odhodí), neztrácí důvod zániku trestnosti proto, že tím vyvolá nebezpečí, že někdo jiný zbraně k vražednému útoku užije“ (srov. Solnař, V. Základy trestní odpovědnosti, Academia Praha 1972, s. 274). O obdobnou situaci jde, pokud např. zloděj, který dobrovolně upustil od vyloupení prodejny, do níž chtěl vniknout, se nezbaví kasařského náčiní a další den provede vloupání a vykrade jinou prodejnu, apod.

Obdobně tomu bylo i v této věci, kde prostředkem k nalákání potencionálních poškozených byl toliko inzerát na internetu. Tím, že odstraněn z webových stránek nebyl, však žádná konkrétní hrozba jen z jeho existence potencionálně do budoucna neplynula. Rozhodně již neměla zcela žádný význam ve vztahu ke konkrétnímu dílčímu útoku. Jen hypoteticky a zcela nekonkrétně a neurčitě uvažovaná možnost, že by byl v budoucnu inzerát obdobně jako v projednávané věci využit, nemůže mít pro splnění podmínek § 20 odst. 3 tr. zákoníku žádný význam.

Na základě těchto úvah lze v projednávané věci přisvědčit názoru vyslovenému odvolacím soudem, který shledal obviněné beztrestnými i přesto, že neodstranili inzerát z internetového portálu, avšak když dobrovolně upustili od přípravy směřující ke spáchání zvlášť závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku ve vztahu k činu, který plánovali uskutečnit dne 17. 3. 2010 na poškozeném muži jménem N., tím, že z místa činu odjeli dřív, než se s poškozeným setkali, a své původně stanovené plány již vůbec nerealizovali. I přes zcela nejistou možnost, že by neodstraněný inzerát někdy v budoucnu mohli opět využít a jeho prostřednictvím poškozené nalákat a připravit loupež, jsou za výše rozvedených okolností splněny podmínky § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, protože obvinění způsobem, jakým upustili od uvedeného konkrétního dílčího činu vyjádřeného ve výroku v bodě 2), splnili všechna hlediska pro dobrovolné odstranění konkrétního nebezpečí hrozícího v tomto individuálně posuzovaném případě, kde toto hrozící nebezpečí definitivně zaniklo již samotným upuštěním od další činnosti směřující k dokonání. Obvinění totiž zcela dobrovolně a konečně odstranili v daném konkrétním dílčím útoku vše, co mohlo vést k jeho dokonání, takže zcela odstranili jejich připravovaným činem aktuálně hrozící nebezpečí.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.